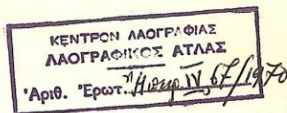

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

A!
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δευ. 1969 / 1/10/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- AKA β) αναζωογόνηση του γαλακτικού έθνους 60-65%

...τόπος καταγωγῆς.
...
...
...
Α ΚΤΗΜΑΤΑ
...αι προωρίζοντο διὰ

- 3) Ὁ πατήρ διατίθει τὴν περιουσίαν τοῦ συγκλητομένου καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων τοῦ διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του ;

- β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εις τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *οἱ οἱ εἰς αὐτὴν οἱ οἱ ἐν αὐτῇ*
συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας (γεωργίαν-κτηνοτροφίαν)
- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολούνται ἐν παρέργῳ καὶ εις τὴν γεωργίαν ; *οἱ οἱ* .....

- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων· ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους, ὄρους· ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *οἱ οἱ εἰς αὐτὰ οἱ οἱ ἐν αὐτῇ*
μετὰ τὴν οἰκονομίαν τὴν οἰκονομίαν τὴν οἰκονομίαν
τοὺς οἰκονομῶντας τὴν οἰκονομίαν τὴν οἰκονομίαν
- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολληγοί, σάμπροι, μισακάτορες, σημασι-κατόροι κλπ.) *κολληγοί* Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

- 3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;) *εἰς εἶδος* .
- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποῖαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *οἱ οἱ εἰς αὐτὰ οἱ οἱ ἐν αὐτῇ*
οἱ οἱ εἰς αὐτὰ οἱ οἱ ἐν αὐτῇ

- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *οἱ οἱ* .....

- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ..... *οἱ οἱ εἰς αὐτὰ οἱ οἱ ἐν αὐτῇ*
οἱ οἱ εἰς αὐτὰ οἱ οἱ ἐν αὐτῇ
- β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ... *οἱ οἱ* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρ-αματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καύσιν: α) τῆς καλαμῖδας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

...? Ἐξω αὐτοῦ μόνον καὶ ἐξω γίνεσθαι.

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ... 1890 ... 1900 ...

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... 1900 ... 1910 ...

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ... 1910 ... 1920 ...

στρέφω

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. .... 4. .... 7. .... 10. ....
2. .... 5. .... 8. ....
3. .... 6. .... 9. ....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει; ... 1910 ... 1920 ...)
3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... 1910 ... 1920 ...

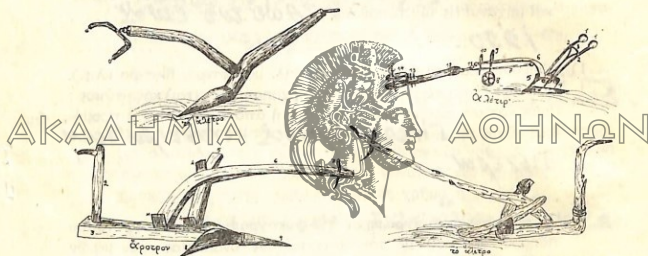
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) *δείγμα. γραφ.*

5) Μηχανή ἀλωνισμού .....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. *ο. τῶν ο. χειρ. π.ς.*

19. καθαλαί σερπή εἰς ἀρασοδείκην

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <i>χειρὸν ἀγ.</i>	6. <i>συρτάρων</i>	11. ....
2. <i>ζάχνη</i>	7. <i>πτερύγ.</i>	12. ....
3. <i>ο. τῶν ο. χειρ. π.ς.</i>	8. <i>δεξιά</i>	13. ....
4. <i>ο. τῶν ο. χειρ. π.ς.</i>	9. <i>κύνις ὑποπ.</i>	14. ....
5. <i>ο. τῶν ο. χειρ. π.ς.</i>	10.	15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμῳσιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφῆσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρῆσιν ἐκάστου.

ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου. κεκ. εἰς ἕνα
μὴδ. μ. 0.5. 0.5.

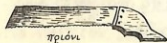
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; .. κεκ. εἰς ἕνα ἀρότρον.

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; .. κεκ. εἰς ἕνα ἀρότρον.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

λεωτοῦ, ἀρνάρι, ἀρίδα, ξυλοφάις κεκ.
σεκαρτέζο.

- 8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζεугάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Μόλον βοῶς εἰεν. σκεῖν - αὐτὸν εἰεν ἡμίονον.*
- β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; *Ἐκρησιμοποιοῦντο εἰεν, καὶ β. φωνάζουσιν.*
- 9) Διὰ τὸ ζεугάρισμα με δύο ζῶα ἢ το (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; *καὶ δεῖ εἶναι δύο, ὅχι δεῖ εἶναι ἕνα καὶ ἡμίονον.*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύγες, πιζεύλια κλπ.).

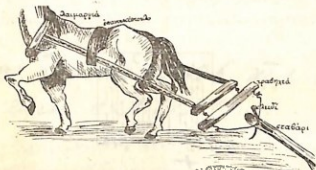
ΑΚΑΔΗΜΙΑ

1. ὄργωμα λουρῶν 4. σκεῖν ἡμιονόντος
2. ζυγός 5. λουρὰ ζεύγος
3. ζεύγος 6. πιζεύλια

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....
- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλοῦρι, προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). *ραυροῖα* ....
- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ....
- Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; ....

27.08.2020

α) Ποιος ὠργωνε παλαιότερον (ἢ σημερινόν): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος), 2) γυναῖκα, 3) ὑπηρετὴς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.

...ο δὲ γὰρ ἰδὼν αὐτὸν...

[illegible]

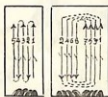
3) Πώς κατευθύνει ο γεωργός τα ζευγμένα ζώα (η τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργανο· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζώων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

ο χειρὸς σου γράφει καὶ φέρει τὴν αὐτὴν
 ὁκλικὸν σου ἀντίον καὶ ἀπὸ αὐτοῦ ἐκείνου εἰς τὴν
 πέτραν σου τὴν ἐκείνην εἰς τὴν χειρὸς σου
 ἀποδοῦν.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακίαις) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Ὁργάνωται ἐν χωράφ. με ἀνοιγομένας αὐλακὰς κατ'εὐθείαν γραμμὴν ὡς ἐκ τοῦ σχεδ. (α).

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει, εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριάς, ντάμιες, σιασιές, μεσδραδες κ.λ.π.) ; *Μαζὶ με σπορὰς καὶ σποριάς καὶ μεσδραδες κ.λ.π. εἰς τὸ χωράφ. (σποριάς).*

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; με αὐλακίαν ; *παὶ με αὐλακίαν.*

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηῖται ἄροτρον ;

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

Παραδοσιακὰ εἶναι ἐν τῷ χωράφ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ἢ με τὸν ἀροτρίαν.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

Ἔνα ὀργωμα ἀπὸ τῆς σπορᾶς
ἢ γεμ. εἰσάγειται.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπανσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

? Ἐστ' ἐν ἔτει.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; .....

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; . 70. σιδηρελ.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῇ σιδηρᾷ ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; .....

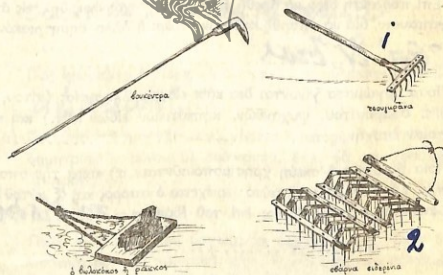
*Κατερίσονται ἀθανάτεις τὸ γένος
τὸ ὅσπον ἐκὼς νεκρῶς ἐκείνου εἰς τὸ ἐν
ἀγρῷ τῷ βουκέντρῳ (βουκέντρῳ γένος)*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφίου (σβάρνισμα, διβόλισμα); *και* .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1 - 3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν γρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων)

αὐ. ἐν τῇ ἀντικειμένη ὁδῷ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Δεξιόχειρὸν ὁ μαθητὴς εὐμενὲς σεμνολογῶν
ἡ δὲ δαδὴ .....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγαν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Ἡ σὺν ἐργασία τῶν ἀγροτῶν.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἶδους .....

Ἡ δὲ σπορά ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν. Ἡ δὲ καλλιέργεια ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν. Ἡ δὲ σπορά ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν. Ἡ δὲ καλλιέργεια ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά. Ἡ δὲ σπορά ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν. Ἡ δὲ καλλιέργεια ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν.

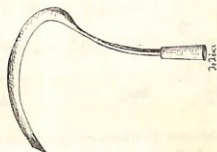
- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφύτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Ἡ δὲ σπορά ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν. Ἡ δὲ καλλιέργεια ἐγένετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἀγροτῶν.

Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργα εἰς θερισμὸν.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) *μέτ' αὐτῶν δρεπανίων*
(τῶν ὀδοτωτῶν)

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

Δ.Ε.Ν. ἦσαν
εἰς αὐτῶν. ἔκαστον ἐκ τῶν αὐτῶν ἐργαλείων
ὡς π.χ. τοῦ ὀδοτωτῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφῆν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα) *Μ.Ε. Ε.Ω.Β.Ε.*

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλὴ ἢ ὀδοτωτῆ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Μ.Ε. Ε.Ω.Β.Ε.

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (Σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

Μ.Ε. Ε.Ω.Β.Ε.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
 λοῦνται ἀγκαλιές. ... *χρυσόβυθρα* .....

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν, ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; *Ἐστὶν γὰρ αἱ γυναῖκες
 καὶ οἱ ἄνδρες... Δὲν γὰρ ἔρχονται αὐτοὶ
 ὑπάρχοντες... ἀλλὰ ἐκ τῶν χωρῶν καὶ ποῖον
 ἔρχονται... ἔρχονται...* .....

2) Πώς ἡμεῖβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχής φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ μὴ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; *οὐκ* .....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; . . . . .

Α ΕΡΩΤΗΣ ΕΡΩΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
 ΕΡΩΤΗΣ ΕΡΩΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ
 ΕΡΩΤΗΣ ΕΡΩΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ

- 5) Ετραγουδούσαν (ή τραγουδοῦν) κατά τον θερισμόν σχετικά τραγούδια; Καταγράψατε αυτά. ....

1/4 με ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἀρχὴς καὶ βίβλ -

21/10/97 2007 Κατ'αί'ρωσιν 7 περι'εξ'ημερ'ων 2007

- 6) Πού την τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πὺν μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινας τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.).

Περιγράψατε λεπτομερώς όπου υπάρχει σχετικόν ἢ ἄλλο τι
ἔθιμον. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΣΚΕΛΕΥΑ ΕΛΛΑ

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

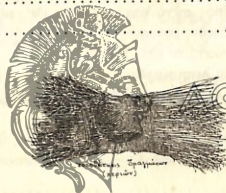
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; ... Γίνεσθαι γὰρ...

ἐκδοθήσιν ἀπορίαν καὶ οὐ βλάβην εἶναι
τοῦτι, ἐὰν ὅχι τὴν ἐκδοθήσιν ἀπορίαν
τῆς τοιαύτης.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Τὸ δέσιμα εἶναι μὲν ὡς ἐπὶ τὸν σταχὺν
 εἰς ὃν ἐνέκειντο καὶ δέσαντο ἐπὶ αὐτῷ
 καὶ ἀπὸ ἐκείνου τὰ δεμάτια εἰς ὅσον
 ἀφαιρῶντο ἀπὸ τοῦ σταχτοῦ καὶ ἐπὶ αὐτῷ
 δὲν χρὴ χρῆσθαι εἰς τὸ δεμάτιασμα.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θηρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐποποθεοῦντο ; .....

Συμμετρικῶς εἰς τὸν ἀγρὸν
 καὶ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ καὶ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ
 καὶ ἐπὶ τῷ ἀγρῷ.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἐκ τῶν ἐτών 1930 ἀρχῶν.

Πότε γίνεται ἡ σπορά ἢ τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

= Hovapod n'w'g'z'u'ber jir'clen z'u'z'u'
z'o'b h'j'm's H'ev'v'a'r'ben z'u'i'n'p'z'u'r.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλσιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν. *Η. Σαββάνη, Χ. Γεωργίου, κ.κ.*

[illegible]

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα με ἐξῆρα χόρτα (π.χ., σπινθόριον, τριφύλλι, βίκον): Ἐσυνήθιστε, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά σου, ἐπειτα ἡ κοπή, ἡ ἐξήρασις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... *T.d. T. d. T. d. T. d.*

[illegible]

- 2) Ποτέ θηρίετο ο σπας και με πολλών εργαλείων (ορεπάνων, κο-
σαν κ.ά.). *κατα την χρονική διάρκεια 49 και*
οι 120 οδοί της δεικνύονται με 120 δακ.
(Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίες).....

... (Παραθέσατε και σχεδιάσματα ή φωτογραφίας) .....
... *Βλ. σελ. 12* ...

- 3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Πηρούντι δειλὴν... εὐρησάμεθα...
 εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα...
 εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα... εὐα...

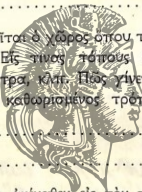
Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλώνισμὸν. Συνεκentrώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μεταφέρουσιν εἰς ἀλώνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι...
 ἀλῶνι...

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος οὗπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμὸν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρὸν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμὸν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμὸς τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρὰ εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; ...
 ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι...
 ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι...

- 4) Πού κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; ...
 ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι... ἀλῶνι...

εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν...
 εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν... εἰς τὴν αὐλὴν...

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἷονδήποτε ἄλλον.

Κατὰ ὡραίαν συνήθειαν τὰ δελφία ζῶντα
 ζωοδεύονται τὰ χειρὸς ἀνθρώπων.
 4-5. κυμαίνονται ἀπὸ τῆς ζωοδεύσεως
 ἐκείνῃς τῶν ζώων τῶν ἀνθρώπων.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσας ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Δι' ἰσχυρῶν ζώων βοῶν.

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερόμενων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὅπου δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρόλινος, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὥς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρονται κυκλικῶς, «νὰ ἐρχονται γύρω», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. γ....

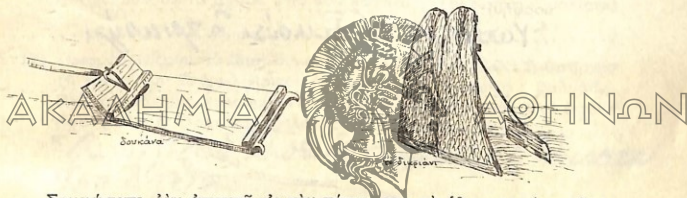
Τὰ ἀλάκια γίνονται ὡς ἐφαίνονται εἰς τὸ
 ἀποκρίνω. ἔχουσιν μέγαν ἢ ὀλίγον.
 γὰρ ἔχει δέ εἰς εὐθείαν τὴν ἐκείνου
 καὶ οὕτως... ἐπὶ ἐπὶ...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνο-
 στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμὸν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειράν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν λαιμὸν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

ἐν αὐτῇ τῇ καὶ τῷ αὐτῷ φερόμεναι. οὐκ ἐξεδέχθη
εἰς δεξιὰν δὲ ἀκρίβειαν. εἰς ἀσπίδα. αὐτοῖς
ἀντι. εἰς ἐν. τῷ αὐτῷ φερόμεναι. αὐτοῖς
ἐν αὐτῇ. εἰς δεξιὰν δὲ ἀκρίβειαν. εἰς ἀσπίδα. αὐτοῖς
ἐν αὐτῇ. εἰς δεξιὰν δὲ ἀκρίβειαν. εἰς ἀσπίδα. αὐτοῖς

- γ) Που ἀντὶ τοῦ ἁλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιοῦνται καὶ μη-
χανικὸν ἁλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς
ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἁλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
διὰ τὸν ἁλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἁλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνι,
βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἡλωνίζοντο (ἢ ἁλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά μὲ ἁλωνι-
στικὸν μηχανημα ; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ά.) ἥλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων ; .....

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην ; .....

Ἀπὸ 5^{ης} πρωινῆς ἕως 7^{ης} ἑσπρινῆς.

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν) : .....

Γεωργικὸν δικοῦλι ἢ δουκράνι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; .....

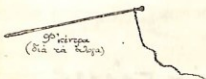
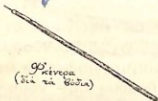
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κύ-
πημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν) (Βλέπετε κατωτέρω εἰκόνα) .....

Δὲν ἰσχύει ἐπὶ μὲν ἀλωνόβεργα ἀλλὰ
ἐπὶ βέργα μῆκους 1 - 1,50 μ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .....

Δεῖ. ἐκτέλει οὐκ ἀσπίδα ἀδωμάματος
 ὁλωτὴν καὶ ἐκτέλει 2 ἢ 3 βρώμης.

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἀχυρά ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάϊδες, καλούμενοι ἀλωνιστὰς καὶ ἀγωνιστὰς) οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ ἄλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν .....

ὁλωτὴν δ' ἴδως ἀπὸ τοῦ μετ' ἰδικὰ ἐν
 σταχὶ ἦν.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

ὁλωτὴν δ' ἴδως ἀπὸ τοῦ μετ' ἰδικὰ ἐν
 σταχὶ ἦν.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

ὁλωτὴν δ' ἴδως ἀπὸ τοῦ μετ' ἰδικὰ ἐν
 σταχὶ ἦν.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου;
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).

*εἰς τὸ ἀλώνι. Γίνετο χρῆσις ἐν αὐτῷ διατρίβαν-
τι.*

κόπανος τροχάριος

ξύλον κοπανιζόμενόν διὰ τὸ καθεύεσθαι
μεγρὸν κομρὸν δημητριακῶν...

1/2 αὐτὸ ἵ = δάρτρης

2/ ἔχουσι δάρτρων

3/ αὐτοῦ α

4/ ἑξήκοντα

5) ἀποθήκη σιτῶν

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο, διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; *ἔχουσι δάρτρων αὐτῶν...*
αὐτῶν αὐτῶν...

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; ... *ὅχι* .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποίος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχες, ἐτομασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα ; (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο ; (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

*Οἱ ἀλωνιστὴς ἐκτὸς σταχέων δὲ ἐκτονου ὀνήμασι,
ἐσωρεῖσθαι σὲ ἡ.ε. γὰρ φοιτᾷ ἢ δικριάνι.*

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ὁ καρπὸς ἀμαρὶς ἐρεοχθήσεται ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο.....

Τὸ ἀνέμισμα γίνεται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου
ἐν τῇ φτυᾷ.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιξαι) ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ὁ λιχνᾶς ἐπιδίδωκεν ἀμοιβήν.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινες τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεῦτερον ἁλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σίτος κλπ ;

Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν ἀποχωρίζονται
ἐκ τῶν κόντυλων καὶ κόμπιων διὰ τῶν ποδῶν
τῶν ζώων.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεῦτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἁλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἁλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο .....

Δεῖ γίνεσθαι δυνάμει εἰς αὐτὴν εἰς αὐτὴν.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Δεῖ δὲ δορυφοῦν καὶ εἰς αὐτὴν εἰς αὐτὴν (εὐδαί-
μων.)

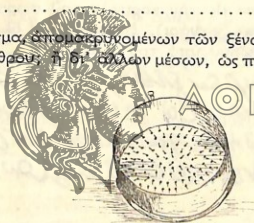
Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

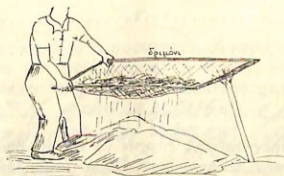
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκιον ἢ σαρώθριον

κόσκιον ἢ ἀνέμιστρον

δριμόνι

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους : βολίστρη, δριμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

Ἐξήκοντα τετὰ γὰρ εἰσὶν ἡμέραι τοῦ καλοκαίρου
καὶ ἀπὸ τῆς 45. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυροί ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; .....

Σωρεῖται ἐπὶ τῆς 45. 20. 30. 40. 50. 60. 70. 80. 90. 100. 110. 120. 130. 140. 150. 160. 170. 180. 190. 200. 210. 220. 230. 240. 250. 260. 270. 280. 290. 300. 310. 320. 330. 340. 350. 360. 370. 380. 390. 400. 410. 420. 430. 440. 450. 460. 470. 480. 490. 500. 510. 520. 530. 540. 550. 560. 570. 580. 590. 600. 610. 620. 630. 640. 650. 660. 670. 680. 690. 700. 710. 720. 730. 740. 750. 760. 770. 780. 790. 800. 810. 820. 830. 840. 850. 860. 870. 880. 890. 900. 910. 920. 930. 940. 950. 960. 970. 980. 990. 1000.

- 8) Ἀλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. .... 76x1 .....

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον .. τὸ ἔθιμον βασιλευσὶς εἰς
 εἰς ἀχυρῶντα εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς τὴν
 τὴν .....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

= ἡ δὲ διαλογή τοῦ σπόρου ἐγένετο πρὸ τοῦ εἶναι
 τὸν σπόρον ἢ μετὰ τὸν εἶναι τὸν σπόρον
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς τὴν
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ εἰς τὴν .....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

ἢ οὐκ .....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμια φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

... Κατὰ τὴν δὲ κυριακὴν τῶν ἀσπίδων.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου εἰς
 τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου εἰς τὴν
 τὴν ἐκκλησίαν τοῦ χωρίου εἰς τὴν .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

καυνοίσα.

β'. 1) Ποιοι άνάπτουν την πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;...

τα' αμύνται.

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά την πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

τα' αμύνται. Δ' εἰς τα' εὐδ' εἰσέρχονται.

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

*τα' αμύνται. ἀφ' ὧν ἐκείνη τῆς οὐρεῖας εἰς
χωρὶν βυβάσθησαν. καὶ τὰ γὰρ τῆς φωτιᾶς
(οὐδ' αὐτοὶ τὰ) ἐκ τῆς οὐρεῖας εἰς τὴν
ἀκρὴν τῆς οὐρεῖας ἐκείνη τῆς οὐρεῖας
καὶ τὰ αὐτοὶ τῆς οὐρεῖας.*

γ'. Ποίαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ἑορταί, ὄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

*κραυγαί, ἐκ τῆς οὐρεῖας εἰς τὴν οὐρεῖαν.
πρὸς τὴν οὐρεῖαν αἱ τῆς οὐρεῖας
οὐρεῖας εἰς τὴν οὐρεῖαν.*

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

*Δ' αὐτοὶ τῆς οὐρεῖας εἰς τὴν οὐρεῖαν
τῆς οὐρεῖας.*

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λου-
λουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα
τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Χωρογραφία - 12 -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΤΗΣ ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΟΝ
Β' ΕΚΠΑΙΔ. ΠΕΡΙ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Αριθ. Πρωτ. 2312

ΑΘΗΝΩΝ

ΙΩΝ

ΚΟΙΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΝ

ΔΗΜΟΤ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΠΡΟΣ

ΕΙΣ

ΦΥΛΕΤΟ

ΕΙΣ

ΦΥΛΕΤΟ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Τὰ δοῦναι ἡδυνάει καὶ ἐργασίαν
γράψαντι καὶ ἐμμελῆσαι (εὐαγγέ-
λιον ἐν τῷ ἐραστοῦ τοῦ ἀρχιερέως)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Γεωργίᾳ Στανίτσα τῶν ὀρφανῶν
τῶν ὀρφανῶν τῶν δεινῶν καὶ
βοηθῶν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

